COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

CBN-advies 2022/11 – Vermogensmutatiemethode

Advies van 22 juni 2022[1]

I. Toepassingsgebied
II. Toepassing van de vermogensmutatiemethode16
A. Eerste consolidatie
B. Latere consolidaties
C. Voorbeeld 1: waardering volgens de vermogensmutatiemethode
D. Voorbeeld 2: verkoop van de deelnemingen waarop vermogensmutatie is toegepast
III. Boekhoudkundige verwerking van directe mutaties binnen het eigen vermogen van de geassocieerde vennootschap en van intra-groepstransacties (verkopen en dividenden)
A. Directe mutaties binnen het eigen vermogen van de geassocieerde vennootschap
B. Intra-groepsverkopen (upstream & downstream sales)
C. Intra-groepsdividenden
D. Voorbeeld 3
1. Upstream sales
2. Downstream sales
3. Intra-groepsdividenden
4. Aandeel in een 'direct-to-equity' mutatie

I. Toepassingsgebied

1. Elke moedervennootschap die onderworpen is aan de bepalingen van het gemeen recht inzake consolidatie, moet een geconsolideerde jaarrekening en een jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening opstellen, laten controleren en bekendmaken indien zij, alleen of gezamenlijk, één of meer dochterondernemingen controleert[2].

2. Een vennootschap wordt vrijgesteld van de verplichting om een geconsolideerde jaarrekening en een jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening op te stellen wanneer ze deel uitmaakt van een groep van beperkte omvang.[3] Dat betekent dat de vennootschap op geconsolideerde of geaggregeerde basis niet meer dan één van de criteria van art. 1:26, § 1 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (hierna: WVV) overschrijdt.[4]

3. Onder "controle" over een vennootschap wordt verstaan, de bevoegdheid in rechte of in feite om een beslissende invloed uit te oefenen op de aanstelling van de meerderheid van bestuurders of zaakvoerders of op de oriëntatie van het beleid[5]. De vennootschap die een controlebevoegdheid uitoefent over een andere vennootschap wordt de "moedervennootschap" genoemd, en de vennootschap ten opzichte waarvan een controlebevoegdheid bestaat is de "dochtervennootschap"[6]. Deze controle kan exclusief of gezamenlijk worden uitgeoefend (gemeenschappelijke dochtervennootschap)[7]. Een vennootschap is in principe verplicht een geconsolideerde jaarrekening op te stellen wanneer zij ten minste één dochtervennootschap heeft. Deze dochtervennootschap wordt (in principe) opgenomen volgens de integrale consolidatiemethode.

4. Onder "geassocieerde vennootschap" wordt verstaan, elke andere vennootschap dan een dochtervennootschap of een gemeenschappelijke dochtervennootschap waarin een andere vennootschap een deelneming bezit en waarin zij een invloed van betekenis uitoefent op de oriëntatie van het beleid. Behoudens tegenbewijs wordt deze invloed van betekenis vermoed indien de stemrechten verbonden aan deze deelneming één vijfde of meer vertegenwoordigen van het totaal aantal stemrechten van de aandeelhouders of vennoten van deze vennootschap.[8] Geassocieerde vennootschappen worden doorgaans opgenomen in de consolidatie via de vermogensmutatiemethode.

5. In de geconsolideerde jaarrekening worden het vermogen, de financiële positie en het resultaat van het geconsolideerde geheel opgenomen alsof het om één enkele vennootschap ging. In de geconsolideerde jaarrekening[9]:

1° worden de actief- en passiefbestanddelen, rechten en verplichtingen alsmede opbrengsten en kosten van de consoliderende vennootschap en van haar dochterondernemingen waarover zij de exclusieve controle bezit integraal in de consolidatie opgenomen;
2° worden de actief- en passiefbestanddelen, rechten en verplichtingen alsmede opbrengsten en kosten van gemeenschappelijke dochterondernemingen naar evenredigheid in de consolidatie opgenomen;

3° worden de deelnemingen in geassocieerde vennootschappen gewaardeerd en het aandeel in het resultaat van deze vennootschappen vastgesteld met toepassing van de vermogensmutatiemethode.[10]

6. De vermogensmutatiemethode wordt eveneens toegepast op deelnemingen in dochterondernemingen waarover de consoliderende onderneming wel een controle in feite bezit maar die buiten de consolidatie worden gelaten omdat de opname ervan in de consolidatie zou indruisen tegen het principe van het getrouw beeld.[11] Ook deelnemingen in dochterondernemingen in vereffening, of in dochterondernemingen die hebben besloten hun bedrijf stop te zetten of waarvoor er niet meer kan van worden uitgegaan dat zij hun bedrijf zullen voortzetten, worden buiten de consolidatie gelaten en in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.[12]

7. Gemeenschappelijke dochterondernemingen mogen in de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode, wanneer hun bedrijf niet nauw geïntegreerd is in het bedrijf van de vennootschap die over de gezamenlijke controle beschikt.[13]

8. De moedervennootschap dient in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening de geconsolideerde vennootschappen te identificeren met opgave van de gebruikte consolidatiemethode. Vennootschappen die gebeurlijk uit de consolidatie worden weggelaten, moeten eveneens worden aangeduid en de weglating moet worden gemotiveerd.[14]

9. Zoals benadrukt in randnummer 1 moet een vennootschap een geconsolideerde jaarrekening en jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening opstellen indien zij, alleen of gezamenlijk, de controle uitoefent over één of meerdere dochterondernemingen. Wanneer de moedervennootschap uitsluitend deelnemingen bezit in geassocieerde vennootschappen, is zij niet verplicht een geconsolideerde jaarrekening en jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening op te stellen.

10. De vermogensmutatiemethode hoeft niet te worden toegepast wanneer de toepassing ervan slechts van te verwaarlozen betekenis zou zijn.[15]

II. Toepassing van de vermogensmutatiemethode[16]

11. De Commissie wenst te benadrukken dat de toepassing van de vermogensmutatiemethode geen aanleiding geeft tot een vrijstelling van subconsolidatie. Anders gezegd, geeft de opname van een vennootschap via de vermogensmutatiemethode geen vrijstelling aan een groep, die dus nog steeds verplicht is om te consolideren.[17]

A. Eerste consolidatie

12. Volgens de vermogensmutatiemethode worden de door de moedervennootschap aangehouden deelnemingen naar aanleiding van de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening opnieuw gewaardeerd: de historische aanschaffingswaarde van de deelnemingen wordt hierdoor telkens vervangen door het bedrag dat overeenkomt met het deel van het eigen vermogen van de betrokken vennootschap, inclusief het resultaat over het boekjaar, dat deze deelneming belichaamt[18]. Het eigen vermogen van de betrokken vennootschap bestaat uit het verschil tussen de boekwaarde van de activa en de boekwaarde van de voorzieningen[19] en schulden van deze vennootschap. Dit eigen vermogen omvat het resultaat van het boekjaar op datum van verwerving, behalve in zoverre hierop vóór de verwerving een interimdividend is toegekend.[20] Dit laatste geldt praktisch ook bij de toekenning van een tussentijds dividend vóór de verwerving.

13. Indien binnen de groep geen uniforme waarderingsregels worden toegepast voor de waardering van de actief- en passiefbestanddelen van de geassocieerde vennootschap en voor de consolidatie, kunnen deze conform artikel 3:142, § 2, tweede lid van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (hierna: KB WVV) opnieuw worden gewaardeerd volgens de voor de consolidatie gehanteerde methoden. Wordt niet opnieuw gewaardeerd, dan moet zulks in toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening onder de waarderingsregels worden vermeld.

14. Bij de vermogensmutatiemethode worden de rekeningen van de geassocieerde vennootschap niet in deze van de consoliderende vennootschap geïntegreerd. Het gaat hier bijgevolg niet om een consolidatiemethode in de strikte betekenis van het woord, maar eerder om een bijzondere waarderingsmethode.

15. Voor zover het verschil tussen de boekwaarde van de deelneming en de hiermee overeenstemmende fractie van het eigen vermogen kan worden toegerekend aan identificeerbare actief- of passiefbestanddelen van de betrokken vennootschap, die een grotere of kleinere waarde hebben dan waartegen zij in de boekhouding van de betrokken vennootschap staan geboekt, wordt dit verschil toegerekend aan de waarde waartegen de deelneming in de geconsolideerde jaarrekening wordt geboekt.[21]

16. Het resterende, niet-toerekenbare verschil wordt opgenomen onder de post “Consolidatieverschillen” in de geconsolideerde balans, aan de actiefzijde bij een positief consolidatieverschil, aan de passiefzijde in geval van een negatief consolidatieverschil. Deze consolidatieverschillen mogen niet worden gecompenseerd, behalve indien zij betrekking hebben op eenzelfde geassocieerde vennootschap. In dit laatste geval is compensatie verplicht.[22]

Voorbeeld

Stel dat de boekwaarde van de deelneming in de geassocieerde vennootschap 100 bedraagt en dat de fractie van het eigen vermogen van de geassocieerde vennootschap 80 is. Het verschil tussen de boekwaarde van de deelneming (100) en de hiermee overeenstemmende fractie van het eigen vermogen (80) bedraagt dus 20 (100 – 80).

Dit verschil (20) kan voor een gedeelte (5) worden toegerekend aan terreinen die in werkelijkheid een grotere waarde hebben dan de boekwaarde waartegen ze in de balans van de geassocieerde vennootschap worden uitgedrukt. Desgevallend wordt de deelneming in de geassocieerde vennootschap in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder de rubriek "Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast" onder de "Financiële vaste activa" voor een bedrag van 80 + 5 = 85. Het resterend verschil (20 - 5 = 15) is dan het positief consolidatieverschil.

17. Positieve consolidatieverschillen worden afgeschreven ten laste van de geconsolideerde resultatenrekening. Worden ze afgeschreven over meer dan vijf jaar, dan moet zulks worden gemotiveerd in de toelichting. Op deze verschillen worden aanvullende of niet-recurrente afschrijvingen toegepast wanneer het, ingevolge wijzigingen in de economische omstandigheden, niet langer economisch verantwoord is ze tegen die waarde te handhaven in de geconsolideerde balans. De afschrijvingen worden in de resultatenrekening geboekt in een afzonderlijke post van de bedrijfskosten of van de financiële kosten.[23]

18. Negatieve consolidatieverschillen worden in beginsel niet in de geconsolideerde resultatenrekening opgenomen. Wanneer evenwel het negatieve consolidatieverschil te verklaren valt door een op de datum van verwerving van de deelneming of een nabij zijnde datum verwachte ongunstige ontwikkeling van de resultaten van de geassocieerde vennootschap of uit kosten die deze geassocieerde vennootschap naar verwachting zal veroorzaken, wordt het in de geconsolideerde resultatenrekening opgenomen voor zover en op het ogenblik dat deze vooruitzichten werkelijkheid worden.[24] Is dit niet het geval, dan worden negatieve consolidatieverschillen definitief bijgeschreven bij het eigen vermogen van de geconsolideerde jaarrekening[25].

19. De deelneming in vennootschappen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast, wordt in de geconsolideerde balans opgenomen onder een afzonderlijke post van de financiële vaste activa, genoemd “Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast”.[26]

B. Latere consolidaties

20. De waarde waartegen de deelneming in de geconsolideerde jaarrekening, overeenkomstig artikel 3:142, § 1 en 2 KB WVV, is opgenomen, wordt vervolgens, naar gelang van het geval, verhoogd of verminderd met het bedrag van de tijdens het boekjaar of het gedeelte van het boekjaar opgetreden verandering in het deel van het eigen vermogen van de betrokken vennootschap dat deze deelneming belichaamt. Dit eigen vermogen omvat, naast het resultaat van het boekjaar, met uitsluiting evenwel van het gedeelte hiervan dat bij bestemming anderszins dan als dividend wordt toegekend, tevens de uitdrukking van een herwaarderingsmeerwaarde, de verkrijging van een kapitaalsubsidie, de overboeking van een gerealiseerde meerwaarde naar de belastingvrije reserves en de boeking van een uitgiftepremie naar aanleiding van de uitgifte van een converteerbare obligatielening.[27]

21. De vermogensmutatiemethode wordt vaak omschreven als een one-line consolidation[28], daar slechts één bedrag, op één lijn gerapporteerd wordt in de geconsolideerde balans van de consoliderende vennootschap. Ook voor het resultaat van de vennootschap waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast, wordt slechts één bedrag, op één lijn, gerapporteerd in de resultatenrekening.

22. Er moet worden opgemerkt dat er in de toelichting melding zal worden gemaakt van de informatie zoals vereist door artikel 3:15, I, IV, X, XI en XII KB WVV.

C. Voorbeeld 1: waardering volgens de vermogensmutatiemethode

Neem bijvoorbeeld vennootschappen X en Y waarvan de balansen op 31.12.20X0 als volgt worden voorgesteld:

Vennootschap X – Enkelvoudige balans op 31.12.20X0

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	15.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Reserves	14.000
Andere activa	34.000	Schulden	15.000
Totaal	**59.000**	**Totaal**	**59.000**

Vennootschap Y – Enkelvoudige balans op 31.12.20X0

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	10.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa	2.000	Kapitaal	8.000
Andere activa	4.500	Reserves	4.500
		Schulden	4.000
Totaal	**16.500**	**Totaal**	**16.500**

Op 27 december 20X1 verwerft naamloze vennootschap X 20 % van de aandelen van naamloze vennootschap Y. De aanschaffingsprijs van deze deelneming bedraagt 4.000 euro. Op deze datum boekten vennootschapen X en Y een winst van respectievelijk 1.000 en 500[29] euro.

De balansen van vennootschappen X en Y worden op 31.12.20X1 als volgt opgesteld:

Vennootschap X – Enkelvoudige balans op 31.12.20X1

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	15.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelneming in vennootschap Y	4.000	Reserves	15.000[30]
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Schulden	15.000
Andere activa	31.000[31]		
Totaal	**60.000**	**Totaal**	**60.000**

Vennootschap Y – Enkelvoudige balans op 31.12.20X1

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	10.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa	2.000	Kapitaal	8.000
Andere activa	5.000[32]	Reserves	5.000[33]
		Schulden	4.000
Totaal	**17.000**	**Totaal**	**17.000**

Naar aanleiding van de consolidatie[34] wordt het verschil berekend tussen de boekwaarde van de deelneming van vennootschap X in vennootschap Y (4.000) en het bedrag dat overeenstemt met 20 % van het eigen vermogen van vennootschap Y op het ogenblik van de verwerving[35], d.i. 20 % van 13.000[36] = 2.600 euro.

Vervolgens wordt nagegaan in hoeverre dit verschil kan worden toegerekend aan identificeerbare actief- of passiefbestanddelen van de betrokken vennootschap Y, die mogelijks een grotere of kleinere waarde hebben dan waartegen zij in de boekhouding van vennootschap Y staan geboekt[37].

Het verschil tussen de boekwaarde van de deelneming (4.000) en het hiermee overeenstemmende aandeel in het eigen vermogen (2.600) leidt tot een positief consolidatieverschil van 1.400 euro.

De nieuwe boekwaarde van de deelneming wordt in de geconsolideerde balans opgenomen onder de post "Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast" onder de "Financiële vaste activa".

28X	Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast			2.600	
2XX	Consolidatieverschillen			1.400	
	aan	2820	Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		4.000

Eerste balans opgesteld door vennootschap X op 31.12.20X1, na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie van vennootschap Z

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	1.120[38]	Eigen vermogen	
Materiële vaste activa	15.000	Kapitaal	30.000
Financiële vaste activa		Reserves	14.720[39]
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Schulden	15.000
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	2.600		
Andere activa	31.000		
Totaal	**59.720**	**Totaal**	**59.720**

Invloed van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X1[40]

Kosten		Opbrengsten	
Financiële kosten – Afschrijving “Consolidatieverschillen”	280		

Latere consolidaties

Hypothese 1: vennootschap Y maakt in het volgende boekjaar (20X2) 1.500 euro winst die wordt gereserveerd.

Vennootschap X – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2[41]

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	15.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelneming in vennootschap Y	4.000	Reserves	15.000
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Schulden	15.000
Andere activa	31.000		
Totaal	**60.000**	**Totaal**	**60.000**

Vennootschap Y – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	10.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa	2.000	Kapitaal	8.000
Andere activa	6.500	Reserves	5.000
		Resultaat van het boekjaar	1.500
		Schulden	4.000
Totaal	**18.500**	**Totaal**	**18.500**

Herberekening van het bedrag van de deelneming waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast:

Aandeel in de winst van het boekjaar van geassocieerde vennootschap Y: 20 % van 1.500 = 300

Balans opgesteld door vennootschap X op 31.12.20X2, na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie van de vennootschap Z

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	840[42]	Eigen vermogen	
Materiële vaste activa	15.000	Kapitaal	30.000
Financiële vaste activa		Reserves	14.740[43]
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Schulden	15.000
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	2.900[44]		
Andere activa	31.000		
Totaal	**59.740**	**Totaal**	**59.740**

Invloed van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X2

Kosten		Opbrengsten	
Financiële kosten – Afschrijving “Consolidatieverschillen”	280	Aandeel in de winst van de vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	300

Hypothese 2: vennootschap Y maakt tijdens het volgende boekjaar een verlies van 1.500 euro.

Vennootschap X – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2[45]

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	15.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelneming in vennootschap Y	4.000	Reserves	15.000
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Schulden	15.000
Andere activa	31.000		
Totaal	**60.000**	**Totaal**	**60.000**

Vennootschap Y – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	10.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa	2.000	Kapitaal	8.000
Andere activa	3.500	Reserves	5.000
		Resultaat van het boekjaar	(1.500)
		Schulden	4.000
Totaal	**15.500**	**Totaal**	**15.500**

Herberekening van het bedrag van de deelneming waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast:

Aandeel in het verlies van het boekjaar van geassocieerde vennootschap Y: 20 % van (1.500) = -300

Balans opgesteld door vennootschap X op 31.12.20X2, na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie van de vennootschap Z

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	840[46]	Eigen vermogen	
Materiële vaste activa	15.000	Kapitaal	30.000
Financiële vaste activa		Reserves	14.140[47]
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Schulden	15.000
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	2.300[48]		
Andere activa	31.000		
Totaal	**59.140**	**Totaal**	**59.140**

Invloed van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X2

Kosten		Opbrengsten	
Aandeel in het verlies van de vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	300		
Financiële kosten – Afschrijving "Consolidatieverschillen"	280		

Hypothese 3: gedurende het boekjaar dat volgt, lijdt vennootschap Y een verlies van 15.000 euro.

Vennootschap X – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2[49]

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	15.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelneming in vennootschap Y	4.000	Reserves	15.000
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Schulden	15.000
Andere activa	31.000		
Totaal	**60.000**	**Totaal**	**60.000**

Vennootschap Y – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	1.900	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa	0	Kapitaal	8.000
Andere activa	100	Reserves	5.000
		Resultaat van het boekjaar	(15.000)
		Schulden	4.000
Totaal	**2.000**	**Totaal**	**2.000**

Herberekening van het bedrag van de deelneming waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast:

Aandeel in het verlies van het boekjaar van geassocieerde vennootschap Y: 20 % van (15.000) = -3.000.

Het aandeel kan slechts worden opgenomen ten belope van maximaal 2.600 euro, zijnde de waarde waarvoor de deelneming in de geassocieerde vennootschap Y bij eerste consolidatie werd opgenomen. De waarde van een actiefbestanddeel kan op de balans immers nooit worden opgenomen voor een bedrag kleiner dan 0.[50]

Balans opgesteld door vennootschap X op 31.12.20X2, na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie van de vennootschap Z

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	840[51]	Eigen vermogen	
Materiële vaste activa	15.000	Kapitaal	30.000
Financiële vaste activa		Reserves	11.840[52]
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Schulden	15.000
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	0[53,54]		
Andere activa	31.000		
Totaal	**56.840**	**Totaal**	**56.840**

Invloed van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X2

Kosten		Opbrengsten	
Aandeel in het verlies van de vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	2.600		
Financiële kosten – Afschrijving “Consolidatieverschillen”	280		

D. Voorbeeld 2: verkoop van de deelnemingen waarop vermogensmutatie is toegepast

Veronderstel dat vennootschap M op 1 maart 20X0 4.000 euro investeert om 20 % van de aandelen van de op te richten vennootschap F te verwerven.

Vennootschap M – Enkelvoudige balans op 31.12.20X0

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	26.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelneming in vennootschap Y	4.000	Reserves	15.000
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Resultaat van het boekjaar	400
Andere activa	20.000	Schulden	14.600
Totaal	**60.000**	**Totaal**	**60.000**

Vennootschap F – Enkelvoudige balans op 31.12.20X0

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	17.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa	2.000	Kapitaal	20.000
Andere activa	6.500	Resultaat van het boekjaar	1.500
		Schulden	4.000
Totaal	**25.500**	**Totaal**	**25.500**

Balans opgesteld door vennootschap M op 31.12.20X0, na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie van de vennootschap Z

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	26.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Reserves	15.700[55]
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	4.300[56]	Schulden	14.600
Andere activa	20.000		
Totaal	**60.300**	**Totaal**	**60.300**

Gevolgen van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X0

Kosten		Opbrengsten	
		Aandeel in de winst van de vennootschappen waarop vermogensmutatiemethode is toegepast	300

In de loop van 20X1 behalen vennootschappen M en F respectievelijk een resultaat van 500 euro en van 1.000 euro.

Vennootschap M – Enkelvoudige balans op 31.12.20X1

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	26.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelneming in vennootschap F	4.000	Reserves	15.400[57]
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Resultaat van het boekjaar	500
Andere activa	20.500	Schulden	14.600
Totaal	**60.500**	**Totaal**	**60.500**

Vennootschap F – Enkelvoudige balans op 31.12.20X1

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	17.000	Kapitaal	20.000
Financiële vaste activa	2.000	Reserves	1.500
Andere activa	7.500	Resultaat van het boekjaar	1.000
		Schulden	4.000
Totaal	**26.500**	**Totaal**	**26.500**

Balans opgesteld door vennootschap M op 31.12.20X1, na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie van de vennootschap Z

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	26.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Reserves	16.400[58]
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	4.500[59]	Schulden	14.600
Andere activa	20.500		
Totaal	**61.000**	**Totaal**	**61.000**

Gevolgen van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X1

Kosten		Opbrengsten	
		Aandeel in de winst van de vennootschappen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast	200

Veronderstel dat vennootschap M in de loop van 20X2 de aandelen die zij bezit in vennootschap F verkoopt voor een bedrag van 5.000 euro. Aangezien de aanschaffingsprijs van de aandelen 4.000 euro bedroeg, realiseert vennootschap M in haar enkelvoudige jaarrekening een meerwaarde van 1.000 euro.

Volgende boekingen worden uitgevoerd in de enkelvoudige jaarrekening van X:

550	Kredietinstellingen: rekening-courant			5.000	
	aan	7631	Meerwaarde op de realisatie van financiële vaste activa		1.000
		2820	Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat – Aanschaffingswaarde		4.000

Vennootschap M – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	26.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelneming in vennootschap Z	10.000	Reserves	15.900[60]
Andere activa	26.000[61]	Resultaat van het boekjaar	1.500[62]
		Schulden	14.600
Totaal	**62.000**	**Totaal**	**62.000**

De Commissie beperkt zich in dit voorbeeld tot de verkoop van de aandelen van vennootschap F. Er wordt verondersteld dat de moederonderneming M nog andere dochterondernemingen (Z) heeft waarover zij een controle uitoefent en dus nog steeds gehouden is tot de opmaak van een geconsolideerde jaarrekening.

De 'geconsolideerde' balans kan als volgt worden weergegeven:

Balans opgesteld door vennootschap M op 31.12.20X2[63] vóór consolidatie van de vennootschap Z[64]

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	26.000	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa		Kapitaal	30.000
Deelnemingen in vennootschap Z	10.000	Reserves	17.400
Andere activa	26.000	Schulden	14.600
Totaal	**62.000**	**Totaal**	**62.000**

In deze situatie is de Commissie van oordeel dat het volledige bedrag van het aandeel in het resultaat van vennootschap F dat werd opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van vennootschap M, in mindering moet worden gebracht van het geconsolideerde resultaat als gevolg van de verkoop van deze deelneming.[65]

In het kader van de consolidatie dient het (enkelvoudig) resultaat van 1.500 bijgevolg te worden verminderd met 500[66].

Gevolgen van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X2

Kosten		Opbrengsten	
		Geconsolideerd resultaat	1.000[67]

III. Boekhoudkundige verwerking van directe mutaties binnen het eigen vermogen van de geassocieerde vennootschap en van intra-groepstransacties (verkopen en dividenden)

A. Directe mutaties binnen het eigen vermogen van de geassocieerde vennootschap

23. In een vorige versie liet artikel 3:143 KB WVV (vroeger artikel 153 KB W.Venn.) vermoeden dat enkel het resultaat van het boekjaar van de vennootschap waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast, een mutatie binnen het eigen vermogen van die vennootschap met zich kon meebrengen. Naar aanleiding van de publicatie van CBN-advies 2014/3 – De boekhoudkundige verwerking van mutaties binnen het eigen vermogen van een geassocieerde onderneming werd de tekst van het koninklijk besluit aangepast om rekening te houden met de direct-to-equity mutaties (dit zijn mutaties die onmiddellijk worden overgedragen naar het eigen vermogen). Artikel 3:143 KB WVV bepaalt het volgende:

> "Dit eigen vermogen omvat, naast het resultaat van het boekjaar, met uitsluiting evenwel van het gedeelte hiervan dat bij bestemming anderszins dan als dividend wordt toegekend, tevens de uitdrukking van een herwaarderingsmeerwaarde, de verkrijging van een kapitaalsubsidie, de overboeking van een gerealiseerde meerwaarde naar de belastingvrije reserves en de boeking van een uitgiftepremie naar aanleiding van de uitgifte van een converteerbare obligatielening."

In dit geval staat de verhoging van de post "Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast" niet in verband met de verhoging van het aandeel in het resultaat van de vennootschap waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast. Dit vloeit voort uit artikel 3:146 KB WVV waarin wordt bepaald dat het aandeel in de herwaarderingsmeerwaarde (of andere direct-to-equity mutaties) direct moet worden opgenomen onder de geconsolideerde reserves:

> "Het aandeel in de herwaarderingsmeerwaarde, de verkrijging van een kapitaalsubsidie, de overboeking van een gerealiseerde meerwaarde naar de belastingvrije reserves en de boeking van een uitgiftepremie naar aanleiding van de uitgifte van een converteerbare obligatielening van de [consoliderende] vennootschap dat aan deze deelneming kan worden toegerekend, wordt vermeld in de geconsolideerde balans onder de rubriek "Reserves"."

B. Intra-groepsverkopen (upstream & downstream sales)

24. Het aandeel in het resultaat van de betrokken vennootschap dat aan deze deelneming kan worden toegerekend, wordt opgenomen in de geconsolideerde resultatenrekening onder een afzonderlijke post "Aandeel in het resultaat van de vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast".[68]

De resultaten van verrichtingen tussen de consoliderende vennootschap of één van haar dochtervennootschappen en de vennootschappen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast en die begrepen zijn in de boekwaarde van de activa van de consoliderende vennootschap (of één van haar dochtervennootschappen) of van een vennootschap waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast, worden voor zover de daartoe noodzakelijke gegevens bekend of toegankelijk zijn, uit de geconsolideerde resultaten weggelaten.[69]

C. Intra-groepsdividenden

25. De waarde [van de vennootschap waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast] wordt eveneens verminderd met het bedrag van de dividenden met betrekking tot deze deelneming.[70]

Uit de samenlezing van artikelen 3:136, 4° en 3:145, § 2, tweede lid KB WVV blijkt dat uit de geconsolideerde jaarrekening worden weggelaten: "de dividenden toegekend door de consoliderende vennootschap of door in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen aan de consoliderende vennootschap of aan in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen".

D. Voorbeeld 3

26. In onderstaand voorbeeld wordt verondersteld dat vennootschap A nog andere deelnemingen heeft dewelke zij integraal dient te consolideren en derhalve verplicht is een geconsolideerde jaarrekening op te stellen.

Op 1 december 20X1 verwerft vennootschap A 20 % van de aandelen van vennootschap B voor een bedrag van 500.

Vennootschap A – Enkelvoudige balans vóór verwerving van de aandelen van vennootschap B

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	660	Kapitaal	1.500
Financiële vaste activa		Reserves	300
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat van het boekjaar	2.800
Liquide middelen	2.100	Leveranciers	1.160
Totaal	**5.760**	**Totaal**	**5.760**

Vennootschap B – Enkelvoudige balans vóór verwerving van de aandelen door vennootschap A

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	800	Kapitaal	250
Liquide middelen	400	Reserves	800
		Financiële schulden	150
Totaal	**1.200**	**Totaal**	**1.200**

Na de verwerving van de aandelen van vennootschap B wordt de enkelvoudige balans van vennootschap A als volgt weergegeven:

Vennootschap A – Enkelvoudige balans na verwerving van de aandelen van vennootschap B

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	660	Kapitaal	1.500
Financiële vaste activa		Reserves	300
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat van het boekjaar	2.800
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	500	Leveranciers	1.160
Liquide middelen	1.600		
Totaal	**5.760**	**Totaal**	**5.760**

Tussentijdse balans opgemaakt door vennootschap A op 01.12.20X1 na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie met haar dochtervennootschappen

ACTIVA		PASSIVA	
(Positieve) consolidatieverschillen[71]	290	Kapitaal	1.500
Terreinen	660	Geconsolideerde reserves[72]	3.100
Financiële vaste activa		Reserves vennootschap A	300
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat vennootschap A	2.800
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	210[73]	Leveranciers	1.160
Liquide middelen	1.600[74]		
Totaal	**5.760**	**Totaal**	**5.760**

Tijdens de periode van 1 december 20X1 tot 31 december 20X1 heeft vennootschap B een winst van 400 gerealiseerd.[75]

Vennootschap B – Enkelvoudige balans op 31.12.20X1

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	800	Kapitaal	250
Liquide middelen	800[76]	Reserves	800
		Resultaat (01.12.20X1 – 31.12.20X1)	400
		Financiële schulden	150
Totaal	**1.600**	**Totaal**	**1.600**

Balans opgemaakt door vennootschap A op 31.12.20X1 na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie met haar

dochtervennootschappen

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	232[77]	Kapitaal	1.500
Terreinen	660	Geconsolideerde reserves	3.122
Financiële vaste activa		Reserves vennootschap A	300
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat vennootschap A	2.800
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	290[78]	Resultaat vennootschap B	80
Liquide middelen	1.600	Afschrijving consolidatieverschil	-58[79]
		Leveranciers	1.160
Totaal	**5.782**	**Totaal**	**5.782**

Gevolgen van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X1

Kosten		Opbrengsten	
Financiële kosten - Afschrijving “Consolidatieverschillen”	58	Aandeel in het resultaat van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast	80

1. Upstream sales

27. Stel dat vennootschap A in de loop van 20X2 een terrein koopt van vennootschap B voor een bedrag van 1.000. Dankzij deze verkoop realiseert B een meerwaarde van 200. In de loop van 20X2 realiseren vennootschappen A & B allebei een winst van 500.

Vennootschap A – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	1.660[80]	Kapitaal	1.500
Financiële vaste activa		Reserves	3.100[81]
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat van het boekjaar	500
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	500	Leveranciers	1.160
Liquide middelen	1.100[82]		
Totaal	**6.260**	**Totaal**	**6.260**

Vennootschap B – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Liquide middelen	2.100[83]	Kapitaal	250
		Reserves	1.200[84]
		Resultaat periode 20X2	500[85]
		Financiële schulden	150
Totaal	**2.100**	**Totaal**	**2.100**

28. Bij het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening van vennootschap A moet de door B gerealiseerde meerwaarde (200) ten belope van de deelneming van A in B (20 %), d.i. 40, worden weggelaten uit het geconsolideerde resultaat. In de geconsolideerde balans wordt de post "Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast" gebruikt als tegenrekening van deze weglating.

Balans opgemaakt door vennootschap A op 31.12.20X2 na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie met haar dochtervennootschappen

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	174[86]	Kapitaal	1.500
Terreinen	1.660	Geconsolideerde reserves	3.624
Financiële vaste activa		Reserves vennootschap A	3.100
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat vennootschap A	500
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	350[87]	Resultaat vennootschap B	140[88]
Liquide middelen	1.100	Afschrijving consolidatieverschil	-116[89]
		Leveranciers	1.160
Totaal	**6.284**	**Totaal**	**6.284**

Gevolgen van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X2

Kosten		Opbrengsten	
Financiële kosten - Afschrijving “Consolidatieverschillen”	58	Aandeel in het resultaat van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast	60[90]

2. Downstream sales

29. Stel dat vennootschap A in 20X2 een terrein (met boekwaarde 150) verkoopt aan vennootschap B voor een bedrag van 200. Dankzij de verkoop realiseert vennootschap A een meerwaarde van 50. Vennootschappen A en B maken een winst van respectievelijk 550 en 500.

Vennootschap A – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	510[91]	Kapitaal	1.500
Financiële vaste activa		Reserves	3.100
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat van het boekjaar	550[92]
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	500	Leveranciers	1.160
Liquide middelen	2.300[93]		
Totaal	**6.310**	**Totaal**	**6.310**

Vennootschap B – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	1.000[94]	Kapitaal	250
Liquide middelen	1.100[95]	Reserves	1.200
		Resultaat periode 20X2	500
		Financiële schulden	150
Totaal	**2.100**	**Totaal**	**2.100**

30. Bij het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening van vennootschap A moet de door A gerealiseerde meerwaarde (50) ten belope van de deelneming van A in B (20 %), d.i. 10, worden weggelaten uit het geconsolideerde resultaat. In de geconsolideerde balans wordt opnieuw de post "Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast gebruikt" als tegenprestatie van deze weglating.

Balans opgemaakt door vennootschap A op 31.12.20X2 na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie met haar dochtervennootschappen

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	174[96]	Kapitaal	1.500
Terreinen	510	Geconsolideerde reserves	3.704
Financiële vaste activa		Reserves vennootschap A	3.100
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat vennootschap A	540[97]
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	380[98]	Resultaat vennootschap B[99]	180[100]
Liquide middelen	2.300	Afschrijving consolidatieverschil	-116[101]
		Leveranciers	1.160
Totaal	**6.364**	**Totaal**	**6.364**

Gevolgen van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X2

Kosten		Opbrengsten	
Financiële kosten - Afschrijving "Consolidatieverschillen"	58	Opbrengsten van het boekjaar	540[102]
		Aandeel in het resultaat van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast	100

3. Intra-groepsdividenden

31. Om didactische redenen wordt de situatie waarin een tussentijds dividend wordt toegekend, onderscheiden van de situatie waarin een dividend wordt toegekend dat voortkomt uit de bestemming van het resultaat.

Hypothese 1: tussentijdse dividenden

32. Stel dat vennootschap B in 20X2 aan haar aandeelhouders een tussentijds dividend van 100 uitkeert. Vennootschappen A & B realiseren respectievelijk een winst van 600 euro en van 500 euro.

Vennootschap A – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	660	Kapitaal	1.500
Financiële vaste activa	3.500	Reserves	3.100
Liquide middelen	2.200[103]	Resultaat van het boekjaar	600
		Leveranciers	1.160
Totaal	**6.360**	**Totaal**	**6.360**

Vennootschap B – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	800	Kapitaal	250
Liquide middelen	1.200[104]	Reserves	1.100[105]
		Resultaat van het boekjaar	500
		Financiële schulden	150
Totaal	**2.000**	**Totaal**	**2.000**

Bij de consolidatie moet het bedrag van de door A ontvangen dividenden (20) worden weggelaten uit het financiële resultaat van A.

Balans opgemaakt door vennootschap A op 31.12.20X2 na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie met haar dochtervennootschappen

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	174	Kapitaal	1.500
Terreinen	660	Geconsolideerde reserves	3.744
Financiële vaste activa		Reserves vennootschap A	3.100
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat vennootschap A	580[106]
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	370[107]	Resultaat vennootschap B	180[108]
Liquide middelen	2.200	Afschrijving consolidatieverschil	-116[109]
		Leveranciers	1.160
Totaal	**6.404**	**Totaal**	**6.404**

Gevolgen van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X2

Kosten		Opbrengsten	
Financiële kosten - Afschrijving "Consolidatieverschillen"	58	Opbrengsten van het boekjaar	580[110]
		Aandeel in het resultaat van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast	100

Hypothese 2: dividenden die voortkomen uit de bestemming van het resultaat van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast

Stel dat vennootschappen A & B in de loop van 20X2 respectievelijk 600 euro en 500 euro winst maken.

Vennootschap A – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	660	Kapitaal	1.500
Financiële vaste activa		Reserves	3.100
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat van het boekjaar	600
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	500	Leveranciers	1.160
Liquide middelen	2.200[111]		
Totaal	**6.360**	**Totaal**	**6.360**

Vennootschap B – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2 vóór bestemming van het resultaat

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	800	Kapitaal	250
Liquide middelen	1.300[112]	Reserves	1.200
		Resultaat van het boekjaar	500
		Financiële schulden	150
Totaal	**2.100**	**Totaal**	**2.100**

Tijdens de algemene vergadering van vennootschap B werd beslist om 300 euro aan dividenden van boekjaar 20X2 uit te keren.

Bij de consolidatie wordt het volledige aandeel in het resultaat van vennootschap B (100) opgenomen en wordt het bedrag (60) dat voortkomt uit de door vennootschap B uitgekeerde dividenden niet geschrapt uit het bedrag van de deelneming waarop vermogensmutatie werd toegepast, noch uit het financieel resultaat van vennootschap A. Het dividend zal door de vennootschap A immers pas in boekjaar 20X3 worden ontvangen en in de jaarrekening van vennootschap A worden geboekt.

Balans opgemaakt door vennootschap A op 31.12.20X2 na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie met haar dochtervennootschappen

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	174	Kapitaal	1.500
Terreinen	660	Geconsolideerde reserves	3.764
Financiële vaste activa		Reserves vennootschap A	3.100
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat vennootschap A	600
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	390[113]	Resultaat vennootschap B[114]	180[115]
Liquide middelen	2.200	Afschrijving consolidatieverschil	-116[116]
		Leveranciers	1.160
Totaal	**6.424**	**Totaal**	**6.424**

Gevolgen van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X2

Kosten		Opbrengsten	
Financiële kosten - Afschrijving "Consolidatieverschillen"	58	Aandeel in het resultaat van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast	100

Vennootschappen A & B maken in boekjaar 20X3 respectievelijk een winst van 600 euro en van 400 euro.

Vennootschap A – Enkelvoudige balans op 31.12.20X3

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	660	Kapitaal	1.500
Financiële vaste activa		Reserves	3.700[117]
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat van het boekjaar	600[118]
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	500	Leveranciers	1.160
Liquide middelen	2.800[119]		
Totaal	**6.960**	**Totaal**	**6.960**

Vennootschap B – Enkelvoudige balans op 31.12.20X3 vóór bestemming van het resultaat

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	800	Kapitaal	250
Liquide middelen	1.400[120]	Reserves	1.400[121]
		Resultaat van het boekjaar	400
		Financiële schulden	150
Totaal	**2.200**	**Totaal**	**2.200**

Tijdens de algemene vergadering werd beslist om de winst van 400 bij de reserves te plaatsen.

Bij de consolidatie moet de waarde van de deelneming waarop vermogensmutatie is toegepast, verminderd worden en moet het bedrag (60) dat voortkomt uit de door vennootschap B uitgekeerde dividenden geschrapt worden uit het financieel resultaat van A.

Balans opgemaakt door vennootschap A op 31.12.20X3 na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	116	Kapitaal	1.500
Terreinen	660	Geconsolideerde reserves	4.326
Financiële vaste activa		Reserves vennootschap A	3.700
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat vennootschap A	540[122]
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	410[123]	Resultaat vennootschap B[124]	260[125]
Liquide middelen	2.800	Afschrijving consolidatieverschil	-174[126]
		Leveranciers	1.160
Totaal	**6.986**	**Totaal**	**6.986**

Gevolgen van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X3

Kosten		Opbrengsten	
Financiële kosten - Afschrijving “Consolidatieverschillen”	58	Opbrengsten van het boekjaar	540
		Aandeel in het resultaat van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast	80

4. Aandeel in een ‘direct-to-equity’ mutatie

33. Stel dat het bestuursorgaan van B het bestuursorgaan van A er in 20X2 van op de hoogte brengt dat een herwaarderingsmeerwaarde van 200 in de enkelvoudige cijfers werd geboekt. Vennootschappen A en B maken respectievelijk een winst van 700 euro en van 500 euro.

Vennootschap A – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	660	Kapitaal	1.500
Financiële vaste activa		Reserves	3.100
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat van het boekjaar	700
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	500	Leveranciers	1.160
Liquide middelen	2.300[127]		
Totaal	**6.460**	**Totaal**	**6.460**

Vennootschap B – Enkelvoudige balans op 31.12.20X2

ACTIVA		PASSIVA	
Terreinen	1.000[128]	Kapitaal	250
Liquide middelen	1.300[129]	Herwaarderingsmeerwaarde	200
		Reserves	1.200
		Resultaat van het boekjaar	500
		Financiële schulden	150
Totaal	**2.300**	**Totaal**	**2.300**

Bij de consolidatie heeft de verhoging van de rubriek "Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast", komende van de herwaarderingsmeerwaarde van vennootschap B, als tegenboeking een directe verhoging van de rubriek "Geconsolideerde reserves".

Balans opgesteld door vennootschap A op 31.12.20X2 na toepassing van de vermogensmutatiemethode en vóór consolidatie met haar dochtervennootschappen

ACTIVA		PASSIVA	
Consolidatieverschillen	174	Kapitaal	1.500
Terreinen	660	Geconsolideerde reserves	3.904
Financiële vaste activa		Reserves vennootschap A	3.100
Verbonden ondernemingen	3.000	Resultaat vennootschap A	700
Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	430[130]	Resultaat vennootschap B[131]	180[132]
Liquide middelen	2.300	Afschrijving consolidatieverschil	-116
		Aandeel herwaarderingsmeerwaarden B	40
		Leveranciers	1.160
Totaal	**6.566**	**Totaal**	**6.564**

Gevolgen van de vermogensmutatiemethode op de geconsolideerde resultatenrekening 20X2

Kosten		Opbrengsten	
Financiële kosten - Afschrijving “Consolidatieverschillen”	58	Aandeel in het resultaat van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast	100

1 Onderhavig advies is tot stand gekomen nadat het ontwerp van dit advies op 6 september 2021 en op 28 maart 2022 ter publieke consultatie werd gepubliceerd op de website van de CBN.

2 Artikel 3:23 WVV.

3 Artikel 3:25 WVV.

4 Artikel 1:26, § 1 en 3, derde lid WVV: jaargemiddelde van het aantal werknemers: 250; jaaromzet, exclusief BTW: 34 mio euro en balanstotaal: 17 mio euro.

5 Artikel 1:14, § 1 WVV.

6 Artikel 1:15 WVV.

7 Artikel 1:17 en 1:18 WVV.

8 Artikel 1:21 WVV.

9 Artikel 3:124 KB WVV.

10 Andere deelnemingen (deze die worden aangehouden in vennootschappen die geen geassocieerde vennootschappen zijn), krijgen geen specifieke waardering in de geconsolideerde jaarrekening. Deze deelnemingen worden opgenomen in de rubriek “Andere ondernemingen” onder de financiële vaste activa.

11 Artikel 3:100 juncto artikel 3:98 KB WVV. De toepassing van deze bepaling wordt vermeld en gemotiveerd in de toelichting.

12 Artikel 3:100 juncto artikel 3:99 KB WVV.

13 Artikel 3:124, tweede lid KB WVV.

14 Artikel 3:156, II. en III. KB WVV. Opmaken en neerleggen van de geconsolideerde jaarrekening en het geconsolideerde jaarverslag, Departement Micro-economische informatie - Dienst Balanscentrale, NBB, 2.

15 Artikel 3:148 KB WVV.

16 Artikel 3:124, 1ste lid, 3° KB WVV. Artikelen 3:141 tot 3:148 KB WVV.

17 Neem bij wijze van voorbeeld vennootschap A (een geassocieerde vennootschap die zelf ook een moedervennootschap is van dochtervennootschap B) die via de vermogensmutatiemethode is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van moedervennootschap M. Vennootschap A zal niet worden vrijgesteld van subconsolidatie van de rekeningen van dochtervennootschap B.

18 Artikel 3:142, § 1, eerste lid KB WVV.

19 De Commissie verduidelijkt dat in dezelfde rekening 16 van de minimumindeling van het algemeen rekeningenstelsel (hierna: MAR) alsook in de overeenstemmende rubriek in het schema van de balans (post VII) behalve de “voorzieningen” ook sprake is van “uitgestelde belastingen”. Ook deze uitgestelde belastingen zullen mede in mindering worden gebracht van de activa.

20 Artikel 3:142, § 2 KB WVV.

21 Artikel 3:142, § 3 KB WVV.

22 Artikel 3:142, § 4 KB WVV.

23 Artikel 3:131, § 1 KB WVV.

24 Artikel 3:131, § 2 KB WVV.

25 Zie ook het schema van de geconsolideerde jaarrekening in Bijlage 5 bij het KB WVV, Passiva, rubriek V. Consolidatieverschillen.

26 Artikel 3:141 KB WVV.

27 Artikel 3:143, eerste lid KB WVV.

28 S. PLATEAU en G. VAN HERCK, Handboek consolidatie IFRS en BGAAP, Leuven, ACCO, 2009, 182.

29 Er wordt verondersteld dat er geen resultaat werd geboekt tussen 27.12.20X1 en 31.12.20X1.

30 14.000 + 1.000 (winst van het boekjaar).

31 34.000 - 4.000 (aankoop deelneming in Y) + 1.000 (winst van het boekjaar).

32 4.500 + 500 (winst van het boekjaar).

33 4.500 + 500 (winst van het boekjaar).

34 Er wordt verondersteld dat vennootschap X omwille van de participatie in vennootschap Z consolidatieplichtig is.

35 Inclusief het door Y geboekte resultaat op 27.12.20X1. Zie randnummer 12 van onderhavig advies.

36 12.500 (eigen vermogen) + 500 (door Y gerealiseerde winst op 27.12.20X1).

37 In dit voorbeeld wordt ervanuit gegaan dat er geen bedrag kan worden toegerekend.

38 Dit consolidatieverschil wordt afgeschreven ten bedrage van 280 (20 % van 1.400).

39 15.000 - 280 (afschrijvingskosten consolidatieverschil) = 14.720.

40 Er wordt verondersteld dat tussen 01.01 en 31.12 geen andere resultaten zijn geboekt.

41 Er wordt verondersteld dat zich hier geen wijzigingen hebben voorgedaan.

42 Dit consolidatieverschil wordt afgeschreven ten bedrage van 280 (20 % van 1.400). 1.120 - 280 = 840.

43 14.720 - 280 (afschrijvingskosten consolidatieverschil) + 300 (aandeel in de winst van vennootschap Y) = 14.740.

44 2.600 (waarde van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast op 31.12.20X1) + 300 (aandeel in de winst van vennootschap Y).

45 Er wordt vanuit gegaan dat er geen enkele wijziging werd doorgevoerd.

46 Dit consolidatieverschil wordt afgeschreven ten bedrage van 280 (20 % van 1.400). 1.120 - 280 = 840.
In overeenstemming met art. 3:131, § 1, tweede lid KB WVV zal moeten worden nagegaan in hoeverre het verlies bij de geassocieerde vennootschap geen aanleiding zal geven tot aanvullende of niet recurrente afschrijvingen.

47 14.720 - 280 (afschrijvingskosten consolidatieverschil) - 300 (kosten) = 14.140.

48 2.600 (waarde van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast op 31.12.20X1) - 300 (aandeel in het verlies van vennootschap Y).

49 Er wordt vanuit gegaan dat er geen enkele wijziging werd doorgevoerd.

50 Wanneer de onderneming zich evenwel financieel garant stelt ten opzichte van de vennootschap waarin ze de effecten aanhoudt, wordt het negatieve gedeelte van het eigen vermogen (hier -400 euro) op de geconsolideerde balans opgenomen als voorziening (zo zal bij wijze van voorbeeld een voorziening worden aangelegd in geval de vennootschap garant staat voor het sociaal passief of in geval van verplichtingen inzake nucleaire of milieurisico's). Het bedrag van de voorziening is desgevallend niet beperkt tot het bedrag van het negatief gedeelte van het eigen vermogen van de geassocieerde vennootschap. Het aanleggen van voorzieningen gebeurt overeenkomstig de algemene bepalingen.

51 Dit consolidatieverschil wordt afgeschreven ten bedrage van 280 (20 % van 1.400). 1.120 – 280 = 840.
In overeenstemming met art. 3:131, § 1, tweede lid KB WVV zal moeten worden nagegaan in hoeverre het verlies bij de geassocieerde vennootschap niet zal moeten worden herleid tot nul via aanvullende of niet-recurrente afschrijvingen.

52 14.720 - 280 (afschrijvingskosten consolidatieverschil) - 2.600 (kosten) = 11.840.

53 2.600 (waarde van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast op 31.12.20X1) - 3.000 (aandeel in de winst van vennootschap Y), opgenomen tegen maximaal 2.600.

54 Er wordt opgemerkt dat de 'theoretische' waarde van de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast, op 31.12.20X2 -400 bedraagt. In het daaropvolgende boekjaar dient deze waarde als vertrekpunt te worden genomen voor de waardering van de deelnemingen waarop vermogensmutatie is toegepast. Stel dat het aandeel in de winst van vennootschap Y op 31.12.20X3 500 bedraagt, dan zal het bedrag dat wordt opgenomen onder de rubriek "Vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast" gelijk zijn aan 100 (-400 + 500).

55 15.000 + 400 (resultaat van het boekjaar van vennootschap M) + 300 (aandeel in het resultaat van vennootschap F na aanwerving van de aandelen).

56 4.000 (20 % van het eigen vermogen van vennootschap F bij de verwerving van de aandelen) + 300 (aandeel in het resultaat van vennootschap F dat werd gerealiseerd na verwerving van de aandelen door vennootschap M).

57 15.000 + 400 (resultaat boekjaar 20X0).

58 15.700 + 500 (resultaat van het boekjaar van vennootschap M) + 200 (aandeel in het resultaat van vennootschap F).

59 4.300 + 200 (aandeel in het resultaat van F).

60 15.400 + 500 (het in X1 gerealiseerde resultaat wordt toegevoegd aan de reserves).

61 20.500 + 5.000 (verkoop aandelen F) + 500 (resultaat boekjaar 20X2).

62 1.000 (meerwaarde) + 500 (resultaat boekjaar 20X2).

63 De nodige gegevens zullen overeenkomstig artikel 3:152 KB WVV worden vermeld in de toelichting om een betekenisvolle vergelijking tussen de opeenvolgende geconsolideerde jaarrekeningen mogelijk te maken, aangezien de bedragen van het voorafgaande boekjaar niet vergelijkbaar zijn. Er zal in de toelichting melding worden gemaakt zoals vereist door artikel 3:156, IV, X, XI & XII KB WVV.

64 De Commissie beperkt zich in dit voorbeeld tot het weergeven van de gevolgen van de verkoop van deelnemingen F op de geconsolideerde balans, zonder ook effectief te consolideren.

65 Zie CBN-advies C101 – Resultaat uit de verkoop van deelnemingen. De Commissie is van plan om dit advies aan te vullen met de gevolgen van de verkoop van deelnemingen met een consolidatieverschil (goodwill) in de geconsolideerde jaarrekening.

66 300 (aandeel in het resultaat van vennootschap F voor boekjaar 20X0) + 200 (aandeel in het resultaat van F voor boekjaar 20X1).

67 1.500 - 500.

68 Artikel 3:145, § 1 KB WVV.

69 Artikel 3:145, § 2 KB WVV.

70 Artikel 3:143, tweede lid KB WVV.

71 Het consolidatieverschil wordt als volgt bepaald:
Eigen vermogen van vennootschap B: 1.050 (250 + 800)
Aandeel in het eigen vermogen van de onderneming: 210 (20 % x 1.050)
Aanschaffingsprijs: 500
(Positief) consolidatieverschil : 290 (500 - 210)

72 Om de oorsprong van de bestanddelen van de geconsolideerde reserves goed te begrijpen, wordt deze reserve uitgesplitst. Dergelijke verdeling is niet aanwezig in het model zoals voorgesteld op de website van de Nationale Bank van België: daarin wordt slechts één algemene rubriek “Geconsolideerde reserves” opgenomen. In de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening (5.11) wordt evenwel de gedetailleerde oorsprong opgenomen van de bestanddelen van de geconsolideerde reserves.

73 20 % van 1.050 (eigen vermogen van B).

74 2.100 - 500 (gebruikt voor de verwerving van de deelnemingen in B).

75 Er wordt verondersteld dat vennootschap A gedurende deze periode geen resultaat heeft gerealiseerd.

76 400 + 400 (winst van het boekjaar).

77 290 - 58 (het positieve consolidatieverschil wordt afgeschreven over een looptijd van 5 jaar, waardoor er elk jaar 58 wordt afgeschreven ten laste van het resultaat).

78 210 + 80 (de stijging komt voort uit het aandeel in het resultaat van B).

79 Het positieve consolidatieverschil wordt afgeschreven over een periode van 5 jaar, wat neerkomt op een jaarlijkse afschrijving van 58 ten laste van het resultaat.

80 660 + 1.000 (nieuw terrein opgenomen tegen aanschaffingswaarde).

81 300 + 2.800 (gereserveerde winst van het vorige boekjaar).

82 1.600 + 500 (winst van het boekjaar) – 1.000 (gebruikt voor de aanschaffing van het terrein).

83 800 + 1.000 (verkoop van het terrein, inclusief de meerwaarde van 200) + 300 (resterend gedeelte van de winst van 500).

84 800 + 400 (winst van het voorgaande boekjaar dat in reserves werd opgenomen).

85 Inclusief de gerealiseerde meerwaarde van 200.

86 232 - 58.

87 290 (vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast op 31.12.20X1) + 100 (aandeel in het resultaat van B) - 40 (tegenprestatie voor de weglating van de intra-groepsverrichting).

88 In deze rubriek wordt het aandeel in het resultaat van B opgenomen sedert de eerste consolidatie. 80 + 100 (aandeel in het resultaat van boekjaar 20X2) – 40 (te schrappen aandeel in de meerwaarde).

89 Het positieve consolidatieverschil wordt afgeschreven over een periode van 5 jaar, wat neerkomt op een jaarlijkse afschrijving van 58 ten laste van het resultaat. Voor 20X2 bedraagt dit dus 116.

90 100 - 40 (aandeel in de meerwaarde gerealiseerd door de vennootschap waarop vermogensmutatie is toegepast).

91 660 - 150 (boekwaarde van het verkochte terrein).

92 Inclusief de gerealiseerde meerwaarde van 50.

93 1.600 + 200 (verkoop terrein, waarvan 50 meerwaarde) + 500 (resterend gedeelte van de winst van het boekjaar).

94 800 + 200 (aanschaffingswaarde van het terrein).

95 800 - 200 (aankoop terrein) + 500 (winst van het boekjaar).

96 232 - 58.

97 550 - 10 (te schrappen aandeel in de meerwaarde).

98 390 - 10.

99 In deze rubriek wordt het aandeel in het resultaat van B opgenomen sedert de eerste consolidatie.

100 80 + 100 (20 % van de winst van B).

101 Het positieve consolidatieverschil wordt afgeschreven over een periode van 5 jaar, wat neerkomt op een jaarlijkse afschrijving van 58 ten laste van het resultaat. Voor 20X2 bedraagt dit dus 116.

102 550 - 10 (te schrappen aandeel in de meerwaarde).

103 1.600 + 600 (resultaat van het boekjaar waarvan 20 ontvangen dividenden).

104 800 - 100 (uitgekeerde dividenden) + 500 (winst).

105 1.200 - 100 (dividenden onttrokken aan de reserves).

106 600 - 20 (te schrappen dividenden).

107 290 + 100 (aandeel in het resultaat van B) - 20 (ontvangen dividenden).

108 80 + 100 (20 % van het resultaat van B).

109 Het positieve consolidatieverschil wordt afgeschreven over een periode van 5 jaar, wat neerkomt op een jaarlijkse afschrijving van 58 ten laste van het resultaat. Voor 20X2 bedraagt dit dus 116.

110 600 - 20 (te schrappen dividenden).

111 1.600 + 600.

112 800 + 500 (winst).

113 290 + 100 (aandeel in het resultaat van B).

114 In deze rubriek wordt het aandeel in het resultaat van B opgenomen sedert de eerste consolidatie.

115 80 + 100 (20 % van het resultaat van B).

116 Het positieve consolidatieverschil wordt afgeschreven over een periode van 5 jaar, wat neerkomt op een jaarlijkse afschrijving van 58 ten laste van het resultaat. Voor 20X2 bedraagt dit dus 116.

117 3.100 + 600 (gereserveerde winst van het voorgaande boekjaar).

118 Waarvan 60 ontvangen dividenden van vennootschap B van boekjaar 20X2.

119 2.200 + 600 (resultaat van het boekjaar waarvan 60 ontvangen dividenden).

120 1.300 - 300 (betaalde dividenden) + 400 (winst van het boekjaar).

121 1.200 + 200 (gedeelte van de niet-uitgekeerde winst in 20X2).

122 600 (resultaat van het boekjaar) – 60 (ontvangen dividenden van vennootschap B).

123 390 + 80 (aandeel in het resultaat van B) – 60 (ontvangen dividenden van B).

124 In deze rubriek wordt het aandeel in het resultaat van B opgenomen sedert de eerste consolidatie.

125 180 + 80 (20 % van de winst van B).

126 Het positieve consolidatieverschil wordt afgeschreven over een periode van 5 jaar, wat neerkomt op een jaarlijkse afschrijving van 58 ten laste van het resultaat. Voor 20X3 bedraagt dit dus 174.

127 1.600 + 700 (resultaat van het boekjaar).

128 800 + 200 (herwaarderingsmeerwaarde op een terrein).

129 800 + 500 (winst).

130 290 + 100 (aandeel in het resultaat van B) + 40 (aandeel in de herwaarderingsmeerwaarde van B).

131 In deze rubriek wordt het aandeel in het resultaat van B opgenomen sedert de eerste consolidatie

132 80 + 100 (aandeel in het resultaat van B).